



NORGES HØYESTERETT

Den 15. april 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Endresen og Bull i

HR-2013-00798-U, (sak nr. 2013/442), straffesak, anke over dom:

A (advokat Halvard Helle)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

DOM OG BESLUTNING:

(1) Saken gjelder anke over lovanvendelsen og straffutmålingen i sak om overtredelser av regnskapslovgivningen og straffeloven § 332 andre ledd.

(2) Sarpsborg tingrett avsa dom 22. juni 2010 med slik domsslutning:

"A, født 17.08.1943, dømmes for overtredelse av regnskapsloven § 8-5 første ledd første punktum jf § 1-2 jf § 10-2 jf regnskapsloven av 1977 kapittel 2 og straffeloven § 332 annet ledd sammenholdt med straffeloven § 62 til fengsel i 21 – tjueen – dager.

Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på to år.

Saksomkostninger idømmes ikke."

(3) A anket dommen til lagmannsretten. Anken gjaldt lovanvendelsen, bevisvurderingen under skyldspørsmålet samt straffutmålingen. Den ble henvist til ankeforhandling for så vidt gjaldt lovanvendelsen under tiltalebeslutningens post I og II. Borgarting lagmannsrett avsa dom 25. august 2011 med slik domsslutning:

"A, født 17. august 1943, dømmes for overtredelse av regnskapsloven § 8-5 andre ledd første punktum jf § 1-2 jf § 10-2 jf regnskapsloven av 1977 kapittel 2 og straffeloven § 332 andre ledd sammenholdt med straffeloven § 63 andre ledd til fengsel i 30 – tredve – dager. Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år."

(4) A anket dommen til Høyesterett ved ankeerklæring 16. september 2011. Anken gjelder lovanvendelsen og straffutmålingen. Støtteskriv fra forsvarer er datert 21. oktober 2011. Det er i hovedsak gjort gjeldende:

- (5) Forholdene i tiltalens post I a og b er foreldet, og han må derfor frifinnes for disse tiltalepostene. Når det gjelder post II har lagmannsretten tolket loven uriktig når den har kommet til at han forsettlig har opptrådt som advokat. Under enhver omstendighet er straffen for streng. Saksbehandlingstiden innebærer brudd på EMK, og må innebære at straff faller bort. Det er nedlagt slik påstand:
1. **Anken fremmes.**
 2. **A frifinnes for tiltalens post I og II.**
 3. **Subsidiært: A anses på mildeste måte."**
- (6) Saken ble oversendt fra Østfold politidistrikt til Oslo statsadvokatembeter ved påtegning 28. oktober 2011. Originaldokumentene kom imidlertid bort slik at saken måtte rekonstrueres, og den ble ikke sendt Høyesterett før ved oversendelse 28. februar 2013 fra Riksadvokaten.
- (7) Partene ble ved brev 5. april 2013 varslet om at Høyesteretts ankeutvalg vurderer å treffe avgjørelse uten ankeforhandling etter straffeprosessloven § 323 tredje ledd, og gitt frist for bemerkninger til dette.
- (8) Påtalemyndigheten har inngitt merknader innen fristen. Det er vist til at regnskapsloven § 8-5 fjerde ledd ble endret ved lov 25. juni 2004 nr. 50 hvor minstefristen for foreldelse på fem år ble opphevet. Foreldelsesfristen for overtredelse av § 8-5 andre ledd reguleres dermed av de alminnelige regler. Uttalelser i forarbeidene tilsier at foreldelsesfristen for uvesentlige regnskapsovertredelser dermed ble forkortet fra 5 til 2 år. Domfellelsen for overtredelse av tiltalens post I må i så fall oppheves. Tatt i betraktning at regnskapsovertredelsen isolert tilsa en bot, og tidsmomentet, kan det være grunn til en noe mildere reaksjon.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (10) Etter straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav b kan anke over lagmannsrettens dom avgjøres uten ankeforhandling når Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at "siktede må frifinnes fordi den påtalte handlingen ikke er straffbar eller straffansvaret er falt bort".
- (11) Ankeutvalget har kommet til at dette vilkåret er oppfylt for så vidt gjelder de forhold som omfattes av tiltalebeslutningens post I hvor A i lagmannsretten er dømt for overtredelse av regnskapsloven § 8-5 andre ledd første punktum jf. § 1-2 jf. regnskapsloven av 1977 kapittel 2.
- (12) Ved vesentlig regnskapsovertredelse følger det av regnskapsloven § 8-5 første ledd at straffen er bøter eller fengsel inntil tre år. Men dersom det foreligger "særlig skjerpene omstendigheter", forhøyer andre punktum den øvre strafferammen til fengsel inntil seks år. Da andre punktum forhøyer den øvre strafferammen uten noen uttømmende konkretisering av hva som kan regnes som "særlig skjerpene omstendigheter", er foreldelsesfristen den samme uavhengig av om første eller andre punktum kommer til anvendelse. Foreldelsesfristen etter straffeloven § 67 er dermed ti år uavhengig av om forholdet henføres under første eller andre punktum – ikke fem år slik lagmannsretten uriktig kan synes å ha lagt til grunn. Se blant annet Rt. 1995 side 374.
- (13) Lagmannsretten har videre lagt til grunn at foreldelsesfristen er den samme enten det straffbare forholdet henføres under første eller andre ledd, og at den på lagmannsrettens

premisser dermed er fem år også når andre ledd anvendes. Også dette er uriktig lovanvendelse.

- (14) Fram til endring ved lov 25. juni 2004 nr. 50 fastsatte regnskapsloven § 8-5 fjerde ledd at "[k]orteste foreldelsesfrist for straffbart forhold etter denne lov er fem år". Da foreldelsesfristen etter første ledd var 10 år, viser dette at ved overtredelse av andre ledd var det femårsfristen som kom til anvendelse. Og dette kom uttrykkelig fram ved den nevnte lovendringen hvor fjerde ledd ble opphevet samtidig som det i Ot.prp. nr. 37 (2003-2004) side 78 uttrykkelig uttales at "[f]oreldelsesfristen for ikke vesentlige regnskapsovertredelser vil derved bli forkortet fra fem til to år, jf. straffeloven § 67".
- (15) Det straffbare forholdet opphørte vinteren 2005. I uttalelsen overfor Høyesterett har påtalemyndigheten opplyst at foreldelsen ble avbrutt ved en siktelse av 13. september 2007. Da det dermed ved fristavbrytelsen hadde gått mer enn to år siden foreldelsen begynte å løpe, jf. straffeloven § 68, har ankeutvalget funnet det klart at A må frifinnes for dette forholdet.
- (16) Anken over avgjørelsen av tiltalebeslutningens post II – overtredelsen av straffeloven § 332 – retter seg i stor utstrekning mot bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet som Høyesterett ikke kan prøve, jf. straffeprosessloven § 306 andre ledd. Samtykke til ankebehandling blir ikke gitt, idet ankeutvalget ikke kan se at denne del av anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller at det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd av Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd andre punktum.
- (17) Straffeprosessloven § 323 tredje ledd gir ikke Høyesteretts ankeutvalg generell kompetanse til å sette ned straffen. Men når bestemmelsen åpner for delvis opphevelse, må det innebære at § 348 andre ledd andre punktum kommer til anvendelse ved at det kan fastsettes "ny straff for de forhold hvor domfellelsen blir stående". Forutsetningen er at ankeutvalget finner det forsvarlig å treffe slik avgjørelse for de resterende forhold i stedet for opphevelse, jf. Rt. 2012 side 1898 avsnitt 12. Ankeutvalget har kommet til at dette er forsvarlig i dette tilfellet.
- (18) Ankeutvalget er enig med lagmannsretten at det som utgangspunkt må reageres strengt ved overtredelse av § 332 andre ledd. I dette tilfellet har det imidlertid tatt fem år fra de straffbare forhold til lagmannsrettens dom forelå. Av enda større betydning er at etter at den domfelte hadde påanket dommen og støtteskriv inngitt 21. oktober 2011, har originaldokumentene kommet bort slik at saken først ble oversendt Høyesterett 28. februar 2013. Dette er et klart brudd på EMK artikkel 6 nr. 1 som den domfelte må kompenseres for, jf. EMK artikkel 13. Ankeutvalget har etter dette kommet til at straffutmålingen bør utstå i en prøvetid på to år, jf. straffeloven § 52 nr. 1.

SLUTNING:

1. Anken tillates ikke fremmet for de forhold som er beskrevet i tiltalebeslutningens post II.
2. A frifinnes for de forhold som er beskrevet i tiltalebeslutningens post I.
3. For forseelsen mot straffeloven § 332 andre ledd utstår utmålingen av straff i en prøvetid på 2 – to – år.

Clement Endresen
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: